

Middelen of maatregelen

Informatie voor patiënten

Middelen of maatregelen

In deze folder vindt u informatie wat onder middelen en maatregelen wordt verstaan in een psychiatrisch ziekenhuis en wat uw rechten zijn als u hiermee te maken krijgt.

Inleiding

In de afgelopen jaren zijn er voor de (geestelijke) gezondheidszorg diverse wetten tot stand gekomen. Daarin staat de relatie tussen de patiënt en de behandelaar en de relatie tussen de patiënt en de organisatie centraal. Eén van deze wetten is de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (BOPZ). Deze wet regelt de interne rechtspositie van patiënten die gedwongen zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis.

Deze interne rechtspositie geldt ook indien u in Mondriaan bent opgenomen in het kader van de volgende strafrechtelijke titels: *'plaatsing in een inrichting voor jeugdigen'* (PIJ), *'plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders'* (ISD), *'ter beschikking stelling'* (TBS) en *'voorlopige hechtenis met overbrenging ter observatie'* (Vhmoto).

Deze folder is één van de manieren om u informatie te geven over belangrijke onderwerpen waar u tijdens uw behandeling in Mondriaan mee te maken kunt krijgen. Het is bedoeld als aanvulling op de mondelinge informatie die u van uw hoofdbehandelaar zult krijgen.

In deze folder wordt uitgelegd wat in een psychiatrisch ziekenhuis wordt verstaan onder middelen of maatregelen en wat uw rechten zijn als u met middelen of maatregelen te maken krijgt. Indien u hierover nog vragen heeft, kunt u terecht bij uw hoofdbehandelaar en uw persoonlijk begeleider.

Raad van Bestuur Mondriaan.

Wat zijn middelen of maatregelen

Middelen of maatregelen worden toegepast in noodsituaties. Zo kan een noodsituatie ontstaan wanneer u onveilig gedrag vertoont of wanneer u zichzelf niet meer in de hand heeft. Met middelen of maatregelen wil men voorkomen dat u aan uzelf of aan anderen schade toebrengt.

De Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (BOPZ) noemt vijf middelen of maatregelen die in acute noodsituaties tegen uw wil mogen worden toegepast:

- afzondering;
- separatie;
- fixatie;
- toediening van medicijnen;
- toediening van vocht en/of voeding.

Afzondering

Afzondering houdt in dat de patiënt wordt ingesloten in een speciaal daarvoor bestemde eenpersoonskamer. De kamer is ingericht met een bed, een stoel, een kledingkast en een wasgelegenheid. De deur van de kamer is op slot. Afzondering duurt meestal korter dan vierentwintig uren. De verpleging let door regelmatige controles op hoe het met de afgezonderde patiënt gaat.

Separatie

Separatie is een intensievere vorm van afzondering. De patiënt wordt ingesloten in een separeerverblijf. Dit is een speciale kamer. Alles waaraan een patiënt zich kan verwonden of wat hij kan beschadigen is weggehaald. De kamer bevat wel een bed, een klok, verlichting en een separeerreglement. De deur van het separeerverblijf is op slot. In een voorhal, die apart kan worden afgesloten, bevindt zich een toilet en een wastafel.

Separeren duurt meestal langer dan afzonderen. Hoewel het kort kan duren, bijvoorbeeld een half uur, komt het ook voor dat patiënten enkele dagen gesepareerd moeten worden. De verpleging let door regelmatige controles op hoe het met de gesepareerde patiënt gaat. Ook de behandelend psychiater beoordeelt dagelijks de situatie.

EBK (Extra beveiligde kamer)

Mondriaan beschikt sinds 2015 over een EBK. Voor het verblijf in de EBK gelden dezelfde regels als bij een separatie.

Fixatie

Fixatie (vastbinden) gebeurt meestal via een band om het middel die aan een stoel of bed bevestigd wordt. Fixatie is bedoeld om de patiënt in zijn bewegingen te belemmeren, bijvoorbeeld om te voorkomen dat hij zichzelf of anderen verwondt.

Toedienen van vocht en/of voeding

Dit dwangmiddel wordt toegepast als er gevaar voor uitdroging of ondervoeding bestaat. In dat geval kan er via een infuus of een slangetje door de neus naar de maag (sonde), vocht of voeding worden toegediend.

Afzondering duurt meestal korter dan vierentwintig uren.

Wanneer middelen of maatregelen

- Middelen of maatregelen mogen nooit dienen als straf. Met de toepassing van middelen of maatregelen mag ook niet worden bedreigd.
- Middelen of maatregelen mogen alleen worden toegepast in een acute en tijdelijke noodsituatie. Het gaat dus niet om routinematige of therapeutische maatregelen, maar om een uitzonderlijke situatie.
- Indien het toepassen van middelen of maatregelen langer nodig is dan zeven dagen, dan kan men over gaan tot het toepassen van een dwangbehandeling. In uw behandelingsplan komt dan te staan welk middel of welke maatregel men gaat toepassen en bij welk gedrag dit gebeurt.

De medewerkers van Mondriaan proberen zoveel mogelijk te voorkomen dat middelen of maatregelen worden toegepast. Als het toepassen van middelen of maatregelen wel nodig is, zal u altijd worden uitgelegd waarom het nodig is.

Bij opname wordt met u een behandelingsplan afgesloten waarin de met u gemaakte afspraken met betrekking tot uw behandeling genoteerd staan.

Middelen of maatregelen worden toegepast in situaties die (nog) niet in het behandelingsplan zijn beschreven. Als middelen of maatregelen worden toegepast, blijft het behandelingsplan echter gewoon van kracht. Dit betekent bijvoorbeeld dat als het behandelingsplan een bepaalde medicatie voorschrijft, deze ook wordt gegeven tijdens de duur van middelen of maatregelen.

Middelen of maatregelen mogen niet langer duren dan zeven dagen.

Wie is verantwoordelijk

Uw hoofdbehandelaar, of als deze afwezig is diens plaatsvervanger, beslist of tot een middel of maatregel moet worden overgegaan. Het kan voorkomen dat een hoofdbehandelaar niet onmiddellijk aanwezig kan zijn om die beslissing te nemen, bijvoorbeeld als de noodsituatie 's nachts ontstaat. In dat geval neemt de leidinggevende van uw afdeling, of diens plaatsvervanger, het besluit om een middel of maatregel toe te passen. Als dat het geval is, neemt uw hoofdbehandelaar zo spoedig mogelijk de verantwoordelijkheid voor de beslissing over. De eindverantwoordelijkheid voor het toepassen van middelen of maatregelen ligt bij de geneesheer-directeur van Mondriaan.

Hoe lang duren middelen of maatregelen

Van te voren kan en mag niet worden afgesproken hoe lang middelen of maatregelen duren. Aan de ene kant is dit, omdat men niet vooraf kan weten hoelang de gevaarlijke situatie duurt. Aan de andere kant is dit, om te voorkomen dat middelen of maatregelen als straf worden gebruikt. Bijvoorbeeld: "omdat u dit nu doet, gaat u een half uur in de afzonderingskamer". Dat mag niet. Overigens streeft men er in Mondriaan naar om middelen of maatregelen zo kort mogelijk te laten duren. De Wet BOPZ schrijft voor dat middelen of maatregelen niet langer dan zeven opeenvolgende dagen mogen duren. In die periode moet een nieuw behandlingsplan opgesteld worden dat tot doel heeft om de stoornis te verbeteren, zodat de noodsituatie wordt opgeheven. Indien blijkt dat dit niet lukt kan dit mogelijk leiden tot dwangbehandeling.

Vaak helpt een gesprek met de medewerkers op uw afdeling. U kunt dit alleen doen of samen met iemand die u vertrouwt.

Dwangbehandeling

Bij een gedwongen opname krijgt u een behandelplan dat er op gericht is de opname zo spoedig mogelijk te beëindigen door het wegnemen van het gevaar dat ten grondslag ligt aan de opname. Indien u het niet eens bent met het behandelplan mag het niet worden toegepast, behalve in twee situaties:

1. Als er ondanks de opname in het psychiatrisch ziekenhuis toch nog gevaarlijke situaties optreden die niet zijn op te lossen zonder de behandeling.
2. Als zonder behandeling de opname niet binnen een redelijke termijn kan worden beëindigd. Hiervan krijgt u een schriftelijk besluit.

De geneesheer-directeur moet het toepassen van een dwangbehandeling op de dag van aanvang melden aan de Inspectie voor de Gezondheidszorg. De Inspectie kan de dwangbehandeling achteraf toetsen.

Registratie van middelen of maatregelen

Wanneer uw hoofdbehandelaar overgaat tot middelen of maatregelen, is hij wettelijk verplicht dit te noteren op een speciaal formulier. Dit wordt bewaard in een register van het bureau geneesheer-directeur van Mondriaan. In de aantekeningen wordt ook beschreven welke omstandigheden hebben geleid tot het toepassen van middelen of maatregelen. Een kopie van het formulier wordt bewaard in uw patiëntendossier. De geneesheer-directeur van Mondriaan brengt zo spoedig mogelijk de echtgenoot of levenspartner, wettelijk vertegenwoordiger of, als deze ontbreken, naaste familieleden op de hoogte. Ook meldt hij de toepassing van middelen of maatregelen aan de Inspecteur voor de Gezondheidszorg.

De volgende personen mogen dit Middelen of Maatregelen-register inzien:

- de geneesheer-directeur en aangewezen medewerkers;
- de Inspecteur en aangewezen ambtenaren van de Inspectie voor de Gezondheidszorg

Schriftelijke informatie over de toepassing van dwangtoepassing

Uiterlijk bij aanvang van de toepassing van dwangbehandeling of Middelen of Maatregelen in een noodsituatie, wordt u door de hoofdbehandelaar schriftelijk hiervan op de hoogte gesteld (door middel van een 'artikel 40a-formulier').

Klachten

Mondriaan heeft een klachtencommissie, waarbij u schriftelijk een klacht kunt indienen als u het niet eens bent met de dienstverlening, uw bejegening en/of besluiten over uw behandeling in de Mondriaan. Vaak helpt een gesprek met de medewerkers op uw afdeling. U kunt dit alleen doen of samen met iemand die u vertrouwt. U kunt ook de steun vragen van de patiëntenvertrouwenspersoon. Informatie over deze regeling vindt u in de folder 'Klachten'.

Meer informatie

Op uw afdeling is onder andere de volgende informatie verkrijgbaar:

- folder *Inbewaringstelling*
- folder *Rechtspositie*
- folder *Middelen of maatregelen*
- folder *Klachten*
- afdelingsinformatie en afdelingsregels

Adressen en telefoonnummers

Mondriaan

Raad van Bestuur en
geneesheer-directeur
Postbus 4436
6401 CX HEERLEN
T 088 506 04 36
E secr.rvb@mondriaan.eu

Klachtencommissie Mondriaan

(secretariaat)
Postvak 67
John F. Kennedylaan 301
6419 XZ Heerlen
T 088 506 62 98
(maandag t/m donderdag
9.00 - 16.00 uur)
E klachtencommissie@mondriaan.eu

Patiëntenvertrouwenspersoon

Heerlen
Postvak 33
Paul Geurts
John F. Kennedylaan 301
6419 XZ Heerlen
T 088 506 62 91
(maandag t/m donderdag
9.00 - 16.00 uur)
E p.geurts@pvp.nl

Patiëntenvertrouwenspersoon

Maastricht
Postvak 124
Els Nieuwenhuis
Vijverdalseweg 1
6226 NB Maastricht
T 088 506 92 68
(maandag t/m donderdag
9.00 - 16.00 uur)
E e.nieuwenhuis@pvp.nl

Familievertrouwenspersoon

Postvak 10
Truus Byker
John F. Kennedylaan 301
6419 XZ Heerlen
T 088 506 04 75 / 06 11 15 11 32

Externe adressen en telefoonnummers

Stichting Patiëntenvertrouwens- personen

F.C. Dondersstraat 9
3572 JA Utrecht
T 0900 444 88 88

Clëntenbond in de Geestelijke Gezondheidszorg

Postbus 645
3500 AP Utrecht
T 030 252 18 12
E infoadvies@clientenbond.nl

Regionale inspectie voor de Gezondheidszorg

Postbus 90137
5200 MA Den Bosch
T 073 620 73 00

Officier van Justitie

Postbus 1987
6201 BS Maastricht
T 043 346 52 39

Over Mondriaan

Mondriaan is een instelling voor geestelijke gezondheidszorg in Limburg met ruim 40 locaties. Jaarlijks bieden we zorg aan 13.500 mensen. We hebben speciale behandelingen voor kinderen, jeugdigen, volwassenen en ouderen met psychische of psychiatrische klachten en voor mensen met verslavingsproblematiek. Daarnaast biedt Mondriaan forensische psychiatrie. Onze belangrijkste taak is mensen te helpen die door psychische aandoeningen gedurende kortere of langere tijd belemmerd worden in hun welzijn en functioneren. Ons uitgangspunt daarbij is: thuis als dat kan, opgenomen als dat echt moet. Onze aanpak is oplossings- en samenwerkingsgericht en zoveel mogelijk op de persoon afgestemd. Met 2.300 medewerkers is Mondriaan één van de grotere werkgevers in Limburg. We zijn een erkend opleidingsinstituut voor psychiaters, psychologen en verpleegkundig specialisten. Opleiden en wetenschappelijk onderzoek staan in dienst om, op basis van de nieuwste inzichten, onze zorg continu te verbeteren.

Postbus 4436
6401 CX Heerlen
T 088 506 62 62

www.mondriaan.eu

© Mondriaan juni 2016